

JULIE CANTRELL

VEDER
LICHT

MOZAÏEK | ROMAN

JULIE CANTRELL

VEDER
LICHT

Vertaling: Roeleke Meijer-Muilwijk

UITGEVERIJ MOZAÏEK, ZOETERMEER

Deel 1

Liefde is het kind van vrijheid, nooit dat van dominantie.

Erich Fromm

Donderdag 28 oktober 2004

De Dag

Er hangt iets vreemds in de lucht vandaag. Misschien komt het door de pulserende jazzmuziek, het ritmische gebrom van de raderboten of de warme wind die duikvluchten maakt op de rivieroever, maar er is iets, iets mysterieus. Iets wat me kippenvel bezorgt. *Let goed op*, zegt dit gevoel. En dat doe ik dus ook.

Het is de week voor Halloween, niet bepaald de handigste tijd om met een groep twaalfjarigen naar New Orleans te gaan, maar het schoolreisje is al drie keer uitgesteld vanwege de regen. Vandaag stijgt een dikke, melkwitte mist op uit de rivier. Daardoor wordt ons bijna het uitzicht benomen op een glanzend witte sleepboot die zich met een lange sliert binnenschepen een weg baant door de koffiebruine stroomversnellingen.

We staan te wachten bij het beroemde Mardi Gras World museum, waar mijn dochter Ellie en haar klasgenoten alles over de geschiedenis van het carnaval in New Orleans te weten zullen komen. We worden omringd door de manshoge beschilderde zeemeerminnen van Blaine Kerns studio.

Rondom de beelden en ertussendoor loopt een vrolijke menigte. Kleurige kleding, veel geschminkte gezichten. Mijn vriendin Raelynn, met haar felgekleurde lokken en

getatoëerde polsen, bekijkt de meest flamboyante toerist van top tot teen en gaat onder de pergola zitten. 'Bah, het is nat.'

Op het terras aan de waterkant zijn palmbomen in potten neergezet. Door de krakende luidsprekers schettert een fanfarekorps. Vanaf de rivier brult een doffe scheepshoorn, onze leerlingen brullen mee. Er danst een aangeschoten toerist langs, met breeduit wapperende cape en glitter op haar wangen. Dit soort taferelen kun je verwachten tijdens carnaval, maar hier bij het museum gebeurt het gewoon op een donderdagochtend in oktober.

Mijn dochter schuifelt door de menigte en klampt zich vast aan Sarah, haar beste vriendin. Een dikke roodharige kerel met vampiertanden uit een feestwinkel springt voor hen en roept met een diepe mannenstem: 'Boe!' Ellie schrikt en de grappenmaker hobbelt lachend weg. Onze leerlingen blijven met grote schrikogen achter en ook de begeleiders zijn gespannen.

'Laten we doorlopen en zorgen dat alle kinderen weer naar binnen gaan,' instrueert juffrouw Henderson. Vriendelijk tikt ze een van haar onbesuisde leerlingen op zijn schouder en spoort hem aan van de omheining af te komen voor hij het risico loopt in de gevaarlijke stroomversnellingen te vallen.

Beth en ik roepen onze dochters. Ellie en Sarah komen gearmd naar ons toe gehuppeld. Onder de paarse en groene feestverlichting krijgt Sarahs haar een engelachtige gloed. Haar blauwe ogen schitteren van ongecompliceerd plezier. Ik fluister tegen Beth: 'Wat een plaatje.'

'Ze zijn allebei beeldschoon.' Raelynn sloft achter ons aan. 'En ik voorzie dus één probleem. Wie van de twee krijgt mijn Nate als bruidegom?'

‘Hè, bah!’ gillen de meiden. Juffrouw Henderson lacht en doet de deur achter ons dicht.

In de souvenirwinkel zijn allerlei voodoo benodigdheden te vinden. Verschillende leerlingen lopen er nieuwsgierig op af. Sarah en Ellie proberen een paar maskers uit en beginnen een gek dansje.

Een klant komt naar ons toe. Ze is rond de vijftig, schat ik. Nu ik vijfendertig ben, klinkt vijftig niet meer zo oud.

‘Zijn die twee zusjes?’ vraagt ze terwijl ze naar de twee giechelende meisjes kijkt.

‘Dat scheelt niet veel,’ antwoordt Beth. ‘Op dezelfde dag geboren. Beste vriendinnen, van jongs af aan al.’ Dat onze dochters allebei enig kind zijn en zichzelf daarom inderdaad als zusjes zijn gaan beschouwen, vertelt ze er niet bij.

De vrouw kijkt mij iets te lang aan en ik ontwijk haar blik door mijn zware rugzak recht te sjoeren. Die zit vol met eerstehulpspullen en flesjes water, voor noodgevallen.

‘Komen jullie uit Walker?’ De vrouw komt dichterbij me toe. Ze wijst naar mijn lichtgroene shirt. Er staat een schoolbus op met daaromheen symbolen van New Orleans: Mardi Gras-maskers, muzieknoden en de traditionele Franse lelie. Juffrouw Henderson heeft het ontworpen.

Ik knik. ‘We zijn hier op schoolreisje. En u?’

‘Uit Albany,’ zegt ze. ‘Misschien kent u mij niet meer, maar bent u maatschappelijk werkster? In Denham Springs? Amanda Salassi?’

Ik pijnig mijn hersens en probeer in gedachten dit dossier te openen. Een rond gezicht, afgekloven nagels, uit het kleine Hongaarse gehucht Albany dat bekend is vanwege zijn aardbeien. Helemaal niets. Ik kom er niet op.

‘U gaat af en toe mee met sheriff Ardoïn, op afroep?’ Haar stem klinkt nog steeds zacht en aarzelend.

De rillingen lopen over mijn rug. Nu weet ik het weer. Ze woog minstens zevenendertig kilo minder toen ik haar voor het laatst zag, maar ik herken haar zachte stem en die treurige glimlach. ‘Mevrouw Hosh?’

Ze knikt.

‘Excuus, ik herkende u niet meteen. Uw haar was toen een stuk langer. En bruin.’

‘O ja.’ Ze grinnikt even en voelt aan haar korte blonde haar.

Nu komt het allemaal weer bij me boven. Haar claimende familie. De telefoontjes naar mijn privénummer, laat op de avond, in het geheim, zodat ze toch met me kon praten.

‘U moet weten’ – ze veegt haar oog af met de achterkant van haar vinger – ‘dat ik het nooit overleefd zou hebben zonder u. Ik wist dat u om me gaf. En u oordeelde niet.’

Ik geef Beth een seintje dat zij de meisjes in de gaten moet houden. Daarna neem ik mevrouw Hosh even apart. ‘U bent er nog,’ fluister ik. ‘U hebt het overleefd.’

‘Gewoon blijven ademen. Meer kan ik niet doen.’

‘Meer hoeft ook niet.’ Ik sla een arm om haar heen.

Ze klampt zich aan me vast, zo stevig dat haar schouder tegen mijn keel drukt, maar ik laat het toe. Deze vrouw heeft een omhelzing nodig.

Ik haast me om Ellies klas in te halen. Ze lopen juist achter een opgewekte gids het theater binnen, waar we de instructie krijgen om glitterkostuums over onze kleren aan te trekken voor een fotoshoot. Ik pak vier lange, satijnen tunieken met lovertjes. Ellie kiest turquoise, haar lie-

velingskleur. Die past goed bij haar olijfkleurige huid en donkere krullen, een erfenis uit Carls Italiaanse familie. Sarah pakt meteen felroze, waar haar blonde paardenstaart goed bij uitkomt. Beth en ik nemen genoeg met de restantjes, terwijl Raelynn een stel kleren voor Nate en zijn vrienden bij elkaar graait.

‘Nu nog een hoed.’ Beth wijst naar een stand vol fraaie fluwelen hoofddeksels. We kiezen er een paar uit en haasten ons naar achteren. Daar is een driedimensionaal Mardi Gras-decor opgebouwd waarbij foto’s genomen kunnen worden.

Sarah wuift vorstelijk met haar hand en gaat fier rechtop staan. ‘Ik ben Sneeuwwitje.’

‘En ik ben Belle, van Belle en het Beest,’ vult Ellie aan terwijl ze haar knieën buigt om een dramatische reverentie te maken. Ik maak gauw een foto. Het is een feest om de meisjes zo te zien.

De koffiehoeke verderop verspreidt een onweerstaanbare geur. ‘Man, ik snak naar een bakkie,’ zucht Raelynn, die net komt aanlopen. De jongens uit haar groepje zijn verkleed als jagers en vissers. Ze gedragen zich, maar zaten vast liever op een boot of een quad dan in een museum in de stad.

Voordat de leerlingen al te hyper worden, neemt de gids weer de leiding. ‘Mooi, mooi. Staan jullie er allemaal op? Ouders, als jullie de kostuums even willen opruimen, zet ik de film aan.’ Hij dimt alvast de lampen.

De eerste zwart-witbeelden brengen ons terug naar het begin van de negentiende eeuw, toen een paar rijke Creolen jaarlijks een overdadig gemaskerd bal gingen organiseren. Dat eindigde meestal buiten, op de boulevards, waar de feestvierders bijzondere traktaties naar de toeschouwers gooiden. Daarna kwamen de eerste praal-

wagens, verlicht met fakkels, een met zorg voorbereid en uitgewerkt feest op wielen.

‘Hoe zit het nou met die koningstaart? Wanneer krijgen we een stukje?’ vraagt Raelynn hardop. Ze trekt er de aandacht van de leerlingen mee. Beth legt haar vinger op haar mond, als een moeder die haar kind het zwijgen oplegt. Daarna veegt ze de zachte krullen van haar voorhoofd en ik zie een smal streepje grijs haar bij haar kruin. Een groter verschil dan tussen de flamboyante Raelynn en de conservatieve Beth is niet denkbaar. En toch zijn we al van jongs af aan hartsvriendinnen, een onafscheidelijk trio. Raelynn noemt ons graag de ‘drie amies’ – dat komt vast uit haar moedertaal Cajun, dat vol Franse woorden zit.

Als de film afgelopen is banen we ons een weg naar het café, waar onze gids een taart begint aan te snijden. Hij is gemaakt van gevlochten zoet deeg met banketbakkersglazuur en kleurige suikerkristallen erop. Juffrouw Henderson vraagt: ‘Weet iemand van jullie waarom we koningstaart eten?’

Sarah, degene die meestal het eerst haar hand opsteekt, is het vergeten en kijkt Ellie vragend aan. Maar ook mijn dochter lijkt geen idee te hebben. Of ze is te verlegen om antwoord te geven.

Een van de jongens roept: ‘Een of ander voodooing?’

De gids grinnikt. ‘Veel mensen denken bij New Orleans aan voodoo, dat klopt. Maar onze cultuur is voornamelijk rooms-katholiek. Dus als je in Louisiana opgegroeid bent, ken je het verhaal van de drie wijzen waarschijnlijk al.’

Hij heeft ons schoolshirt kennelijk ook bekeken. ‘Twaalf dagen na kerst, op 6 januari, vieren we het bezoek van de wijzen. Dat feest noemen we Driekoningen.

En wij blijven feestvieren tot de dinsdag voor Pasen, in het Engels “Fat Tuesday” genoemd, maar in het Frans heet het...’

‘Mardi Gras!’ roepen een paar leerlingen triomfante-lijk.

‘Heel goed. Dat is de dag voor Aswoensdag, het begin van de vastentijd... de periode waarin wij, katholieken, niet meer snoepen en ons best doen om braaf te zijn.’ Hij lacht en voegt er dan aan toe: ‘Nou ja, zo braaf als we hier in New Orleans kunnen zijn. Wie van jullie is katholiek? Een heleboel, denk ik.’

Ongeveer de helft van de leerlingen steekt een hand op, ook Nate. Hij is een van de vele kinderen die elke woensdag met het busje naar de catechisatie in de basiliek van de Onbevleete Ontvangenis in Natchitoches gaat.

‘Nou, om deze drie wijzen of drie koningen te eren, maken we de taart rond als een kroon en serveren we hem alleen tijdens carnaval.’

Ellie neemt een hap en haar lippen glinsteren van de groene suikerkristallen. Nate juicht: ‘Ik heb het kindeke!’

‘Tuurlijk,’ zegt Sarah terwijl ze het kleine plastic poppetje in Nates hand bekijkt. ‘Hij wint altijd alles.’

Beth krijgt een stukje aangeboden, maar grijpt naar haar volmaakt slanke middel. ‘Dat kan ik beter niet doen.’ Onmiddellijk wenkt Raelynn de gids, en het door Beth versmade stuk komt op haar bordje terecht. ‘Gescoord!’ Stralend kijkt ze mij aan.

De gids gaat ons voor in een enorm pakhuis, een van de vele depots van de slimme zakenfamilie Kern, waar praalwagens worden ontworpen en versierd. We worden rondgeleid langs reusachtige replica’s van stripfiguren, wilde dieren en alles wat je maar kunt verzinnen. De groep houdt stil bij een vrouw die op een ladder staat om

een enorm zeemonster met papier-maché te beplakken. Reep voor reep bedekt ze het beeld met bruin pakpapier en maakt zo geduldig een glad oppervlak dat door de volgende kunstenaars gelakt zal worden.

‘Hier wil ik wel werken,’ zegt Ellie terwijl ze de sculptuur van het half beschilderde monster bewondert. Een andere kunstenaar is bezig een godin van de eerste verflagen te voorzien. Voorzichtig doopt hij zijn kwast in de verf om haar lippen roze te maken.

‘Dat lijkt mij ook wel wat.’ Ik ga met mijn vingers door Ellies donkere krullen. Heel even verdraagt ze mijn aanraking, dan trekt ze voorzichtig haar hoofd weg. Ze is geen kind meer, haar dertiende verjaardag nadert sneller dan me lief is.

‘Ik wou dat ik kon schilderen, net als jij.’ Sarah bedoelt het als compliment. Ellie bloost licht.

‘Wat wil jij later worden?’ vraag ik Sarah.

‘Zendeling,’ zegt ze. ‘Ergens heel ver weg. Net zoals mijn ouders vroeger.’

De gids wijst ons op een andere kunstenaar, die bezig is aan een vrouwenbeeld. In haar ene hand heeft ze een prachtige blauwe veer, met de kwast in haar andere schildert ze een korset rondom een wespentaille van de vrouwenfiguur, die daardoor nog weelderiger lijkt.

‘Hoe heet dat ding dat ze aanheeft?’ vraagt Sarah.

‘Dat vertel ik later wel,’ zegt Beth.

De kunstenaar draait zich om en zegt met een ernstig gezicht: ‘Dat is een korset.’ Ze heeft dun grijs haar en een bleke huid, alsof ze al tientallen jaren niet meer in de zon is geweest. Haar kleren zijn gekreukt en met verf bevekt. De vrouw doet me denken aan de dakloze mannen die we vanmorgen onderweg hiernaartoe zagen scharrelen.

‘Waarvoor is die veer?’ Onze gids wijst op de schitterende veer in haar hand.

De vrouw zucht diep en grimast. ‘Lang geleden droegen vrouwen een korset onder hun jurk. Als meisje begonnen ze er al mee. Op hun achtste of zo.’ Ze kijkt Ellie aan. ‘Hoe oud ben jij?’

‘Twaalf,’ antwoordt Ellie terwijl ze op haar nagel bijt.

‘Twaalf,’ herhaalt de vrouw. ‘Als je in de achttiende of negentiende eeuw geleefd had, zou je al jaren zo’n ding dragen. Met stalen spijlen die je ribben en longen en maag samendrukken.’ Ze rimpelt haar neus.

‘Waarom?’ vraagt Sarah zonder een spoor van verlegenheid.

‘Goede vraag.’ De kunstenaar grijnst meesmuilend. ‘Waarom, denk je?’

Niemand uit de groep komt met een reactie.

‘Omdat vrouwen slavinnen waren.’

Beth lacht.

‘Echt waar!’ De kunstenaar buigt naar ons toe. ‘Slavinnen van de mode. Van de maatschappij. Van de cultuur. De mannen wilden dat vrouwen een slanke taille hadden en wij deden precies wat zij wilden.’ Ze wijst met haar veer op onze gids, de enige volwassen man in de groep. ‘De meeste vrouwen mochten niet werken, weet je. Ze hadden iemand nodig die voor hen zorgde. Veel vrouwen sliepen zelfs met hun korset aan! Elke dag trokken ze de bandjes strakker. Op sommige scholen werd zelfs gemeten of hun taille smaller werd.’

Een voor een leggen de meisjes hun handen om hun middel om hun eigenwaarde af te meten aan hun tailleomvang.

‘Wat we onze meisjes niet allemaal aandoen. Je reinste marteling.’ De schilderes schudt haar hoofd.

De jongens in de groep beginnen onrustig te worden. Ze krijgen genoeg van het onderwerp, vermoed ik. Ik steek een vinger op om de aandacht van de vrouw te trekken. ‘Maar waar is die veer voor? Dat is me nog niet duidelijk.’

‘O ja. Ik dwaalde af. Sorry.’ Haar ogen lichten op. ‘Jarenlang werd het geraamte van korsetten van harde, stijve materialen gemaakt. Stangen. Rotan. Walvisbaleinen. Stel je voor dat je daar elke dag in opgesloten zit.’

De meisjes kijken benauwd, een paar jongens beginnen elkaar te duwen.

‘Eind negentiende eeuw was er een winkelier in Michigan, Edward K. Warren, die textiel en kleding verkocht. Zijn klanten klaagden over de korsetten. Te duur en niet comfortabel. Op een dag was meneer Warren in Chicago om inkopen te doen en kwam in een fabriek terecht waar plumeaus werden gemaakt. Kennen jullie die ouderwetse dingen?’ Ze wuift met haar veer. ‘Weleens gezien?’

Juffrouw Henderson belooft dat ze er volgende week een mee naar school zal nemen.

‘Meneer Warren zag dat in die fabriek hele bergen met veren weggegooid werden. Die kon hij misschien wel gebruiken voor zijn korsetten, dacht ’ie. En hij had gelijk. Hij vroeg meteen patent aan op zijn idee en verdiende er een fortuin mee. En waarom zijn korsetten van veerschachten zo razend populair?’

Nietszeggende blikken.

‘Ze waren goedkoper, maar het belangrijkste was: ze gaven mee. De vrouwen konden zich veel vrijer bewegen.’ Ze buigt de veer om haar bewering te demonstreren. ‘Eigenlijk heeft meneer Warren vrouwen geholpen om los te breken uit hun gevangenschap. Snap je? Dit was zoge-

zegt het begin van hun emancipatie.’ Ze benadrukt het laatste woord. ‘Weet iemand wat dat betekent?’

Nate, die achteraan staat, heeft als een van de weinige jongens zijn aandacht er nog bij. ‘Dat ze vrij werden?’

‘Precies!’ Het gezicht van de kunstenaar wordt vriendelijker en ze glimlacht hartelijk. ‘Dus wat ik maar zeggen wil, meisjes: denk eraan dat je je nooit ergens slaaf van moet laten maken. Hoe dan ook. Van wie dan ook. Zorg dat je vrij blijft. Denk daar maar aan als je een vogel ziet rondvliegen met zijn prachtige veren.’

De jongens zuchten. Terwijl we doorlopen, beginnen de meisjes onder elkaar te fluisteren. ‘Wie wil er nou uitzien als een wesp?’ vraagt Ellie.

‘Ik ben blij dat wij niet zo hoeven te leven. Stel je voor...!’ zegt Sarah.

Ik sla mijn arm om Beths schouders. Samen kijken we naar onze dochters. ‘Konden we de tijd maar een beetje langzamer laten gaan voor die twee,’ zeg ik. ‘Ik wou dat ze zo jong konden blijven, zo veilig. En zo vrij.’

‘Het maakt niet uit hoe groot ze zijn, of welke vorm of kleur ze hebben – veren zijn allemaal hetzelfde. Ze zijn zacht, teer. Maar ze hebben een verborgen eigenschap: ze zijn ijzersterk.’

Als Amanda Salassi als begeleidster meegaat met het schoolreisje van haar twaalfjarige dochter Ellie, wordt haar grootste angst bewaarheid: Sarah, de beste vriendin van haar dochter, verdwijnt spoorloos in het moerasland van Louisiana.

Amanda's wereld stort binnen korte tijd volledig in. Het kost het uiterste van haar krachten om niet in wanhoop ten onder te gaan. De niet-aflatende zoektocht naar Sarah wordt voor Amanda tegelijkertijd een persoonlijke zoektocht naar hoop en zin in tijden van ondraaglijk verdriet en verlies.

Een hartverscheurend portret van liefde en moed in een gebroken wereld.

Over *Het lied van de bomen*:

‘Er zijn van die boeken waarvan je het echt jammer vindt dat je ze uit hebt.’ – NEDERLANDS DAGBLAD

‘Een heerlijk verrijkend boek.’ **** – Eva

Julie Cantrell woont met haar man en kinderen in Mississippi. Haar romans *Het lied van de bomen* en *Dans van de bergen* oogstten ook in Nederland veel lof.

NUR 342

